

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu
Evrak Birimi Giden Evrak Servisi

Tarih: 26.05.2025 14:42:39
Evrak No: Z-24931227-000-5655744

Sayı : 47399948/610/
Konu : Soru Önergesi

7/23950

GK 105

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 14.02.2025 tarih ve E-43452547-120.07.04-1583293 sayılı yazınız

Bursa Milletvekili Sayın Kayıhan PALA tarafından verilen “Antimikrobiyal direnç oranları ile direncin azaltılmasına yönelik çalışmalara ilişkin” 7/23950 sıra sayılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmaktadır.

Arz ederim.

Prof. Dr. Kemal MEMİŞOĞLU
Sağlık Bakanı

Ek : Önerge Cevabı

Bursa Milletvekili Sayın Kayıhan PALA tarafından verilen “Antimikrobiyal direnç oranları ile direncin azaltılmasına yönelik çalışmalara ilişkin” 7/23950 sıra sayılı soru önergesinin cevabıdır.

SORULAR

Bugün bütün dünyada en acil halk sağlığı sorunlarından birinin "antimikrobiyal direnç" olduğu bilinmektedir. Antimikrobiyal direnç (mikropların antimikrobiyal ajanlara direnme yeteneği) küresel çapta en büyük halk sağlığı tehditlerinden biridir ve insanlar, hayvanlar ve çevre için geniş kapsamlı sosyal, ekonomik ve sağlık sonuçlarına sahiptir.

OECD tarafından 2023 yılında yayınlanan Rapor (EMBRACING A ONE HEALTH FRAMEWORK TO FIGHT ANTIMICROBIAL RESISTANCE, OECD 2023), OECD ülkelerinde bakteriyel enfeksiyonların beşte birinin antibiyotik tedavisine dirençli olduğunu gösteriyor. Rapora göre, dirençli enfeksiyonlar OECD ve AB/AEA ülkelerinde her yıl yaklaşık 79 bin kişinin hayatını kaybetmesine yol açıyor. Bu, 2020'de tüberküloz, grip ve HIV/AIDS'ten kaynaklanan ölüm sayısının 2,4 katına denk geliyor. Yaşlılar, antimikrobiyal dirençe bağlı ölüm oranının yükünü çekiyor ve antimikrobiyal dirençten kaynaklanan üç ölümden yaklaşık ikisi 65 yaş üstü kişilerde meydana geliyor. Bebekler de risk altında. Üç bakterinin dirençli suşları (Escherichia coli, Klebsiella pneumoniae ve Staphylococcus aureus), antimikrobiyal direnç yükünün ana itici güçleri olarak tanımlanıyor ve dirençli enfeksiyonlar nedeniyle dört ölümden neredeyse üçüne neden olduğu biliniyor. Sağlık hizmetleri ortamlarında edinilen dirençli enfeksiyonlar özellikle tehlikeli ve sağlık hizmetlerinden edinilen bu dirençli enfeksiyonlar antimikrobiyal direnç ile ilişkili ölümlerin yüzde 60'ından fazlasını oluşturuyor.

OECD ülkelerinde, insanlarda görülen enfeksiyonların beşte biri antimikrobiyallere dirençlidir ve en yüksek ve en düşük direnç oranına sahip ülkeler arasında on kat fark bulunmaktadır. 2019 yılında, öncelikli 12 antibiyotik-bakteri kombinasyonu için tahmin edilen direnç oranı OECD ülkelerinde ortalama yüzde 20 olarak belirlenmiştir. Danimarka ve Norveç, yaklaşık yüzde 6 ile en düşük ortalama direnç oranına sahipken, Türkiye'de enfeksiyonların yaklaşık yüzde 47'sinin dirençli olduğu tahmin edilmiştir. Türkiye, Hindistan'ın ardından en yüksek antimikrobiyal direnci olan ikinci ülkedir. AB/AEA üyesi olmayan OECD ülkeleri arasında Türkiye'nin dirençli enfeksiyonlara bağlı en yüksek ölüm oranıyla karşı karşıya olduğu tahmin edilmektedir.

Antibiyotik tüketimi konusunda Brezilya, Çin, Hindistan, Endonezya ve Suudi Arabistan gibi OECD ve AB üyesi olmayan G20 ülkelerinde önemli artışlar gözlenmektedir.

Bu beş G20 ülkesine ek olarak Peru ve Türkiye, toplam antibiyotik tüketiminde en yüksek oranları sergilemektedir.

Son 20 yılda, OECD ülkeleri genelinde ortalama "tanımlanmış günlük doz" olarak tüm antibiyotik sınıflarının satışları, 2000 yılında 1.000 kişi başına günlük 21 ,4'ten 2019'da tahmini 21,8'e çıkarak yüzde 1,9 artış göstermiştir. Ancak Türkiye'de toplam tüketim, 1.000 kişi başına günlük 18,4'ten 39,5'e tahmini yüzde 115 artmış, bu oranlar Türkiye son 20 yılda en yüksek büyüme oranına sahip OECD ülkesi olmuştur. 2000 yılında OECD ülkeleri ortalamasından daha düşük seyreden antimikrobiyal direncin, 2019 yılında OECD ortalamasının 1,8 kat üzerine çıkmış olması özellikle dikkat çekicidir.

Rapora göre, OECD ülkeleri arasında Yunanistan ve Türkiye'nin ortalama direnç oranlarının yüksek seyretmeye devam etmesi beklenmektedir. 2035 yılına kadar, Yunanistan'da Klebsiella pneumoniae kaynaklı enfeksiyonların yarısından fazlasının karbapenemlere dirençli, Türkiye'de ise Escherichia coli enfeksiyonlarının yansından fazlasının florokinolonlara dirençli olacağı öngörülmektedir.

Türkiye'de, dirençli enfeksiyonların yaklaşık yüzde 70'inin sağlık hizmeti ile ilişkili enfeksiyonlar olduğu tahmin edilmektedir, bu oran AB/AEA üyesi olmayan OECD ülkeleri arasında

en yüksek seviyededir. AB/AEA üyesi olmayan OECD ülkeleri arasında, Türkiye'nin, dirençli enfeksiyonlara bağlı en yüksek ölüm oranına sahip olduğu da tahmin edilmektedir.

Bu bağlamda;

SORU 1- Ülkemizde "antimikrobiyal direnç" nasıl izlenmektedir? Toplumda edinilmiş enfeksiyonlardaki antimikrobiyal direnç oranları nedir?

SORU 2- Ülkemizde dirençli enfeksiyon oranlarının, 2005-2019 yılları arasında, sağlık hizmetleri ile ilişkili olarak Sağlık Bakanlığı hastaneleri, üniversite hastaneleri ve özel hastanelere göre dağılımı nedir?

SORU 3- Antimikrobiyal direncin önemli nedenlerinden biri olan antimikrobiyal tüketim miktarları hastanelerde izlenmekte midir?

SORU 4- Son dönemde ertapenem temininde yaşanan sıkıntının giderilmesi konusunda bir çalışma var mıdır? Ertapenem gibi dar spektrumlu karbapenemlerin bulunamaması, geniş spektrumlu karbapenemlere yönelmeye neden olup, bu durum direnç gelişimini hızlandırmaktadır. Sağlık Bakanlığı bu durumu önlemek adına nasıl bir strateji izlemektedir?

SORU 5- Sağlık Bakanlığının ülkemizde genel olarak antimikrobiyal direnci azaltmakla ilgili nasıl bir eylem planı vardır?

CEVAPLAR

Dünya Sağlık Örgütü tarafından geliştirilen/desteklenen ve ilaç kullanım istatistiklerinin sunumuna ve karşılaştırılmasına imkân sağlayan ATC/DDD metodolojisinde ilaç tüketim çalışmaları yapılmaktadır. Bu metodoloji ile hem ayaktan hasta tüketimleri hem de hastane tüketimlerine yönelik analizler yapılmaktadır. Elde edilen veriler ışığında antibiyotiklerin daha akılcı kullanımını sağlamaya yönelik çalışmalar ile sağlık profesyonellerini destekleyecek çalışmalar düzenli olarak sürdürülmektedir.

Akılcı antibiyotik kullanımının yaygınlaştırılması kapsamında başlattığımız çalışmalar neticesinde; 2011 yılında bin kişi başına yaklaşık 42,28 birim olan antibiyotik tüketimimiz; 2024 yılında 37,70 birime gerilemiştir.

Ülkemizde 2024 yılında piyasaya arz edilen ilaç sayısı kutu bazında 2.653 milyon kutuya ulaşmıştır. İlaçlarımızın stok seviyeleri Bakanlığımıza bağlı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu tarafından İlaç Takip Sistemi veri tabanı aracılığıyla izlenmektedir. Sürdürülebilir sağlık hizmeti sunumunu sağlamak ve ilaca erişimi temin etmek amacıyla gerekli faaliyetler Bakanlığımızca titizlikle yürütülmektedir. Ülkemizde Ertapenem Sodyum etkin maddeli Ekiperta im/iv Enjeksiyon İçin Liyofilize Toz isimli ürün piyasaya arz edilmekte olup erişiminde sorun bulunmamaktadır.

Akılcı olmayan ilaç kullanımı tüm dünyanın olduğu gibi Ülkemizin de karşı karşıya olduğu önemli sorunlardandır. Bu kapsamda Ülkemizde "Akılcı İlaç Kullanımı Programı" yürütülmektedir. Bu program kapsamında önceliklendirilmiş faaliyet alanlarımızdan biri olan akılcı antibiyotik kullanımına yönelik çalışmalarımız devam etmektedir. Antibiyotik direncinin yayılmasını önlemek amacıyla diğer ülkelerdeki iyi uygulama örnekleri takip edilmekte, uluslararası bilgilendirme toplantılarına, çalıştaylara ve çalışma gruplarına katılım sağlanmaktadır. Akılcı ilaç kullanımı konusunda yürütülen tüm çalışmalara ve verilerin değerlendirildiği raporlara <https://akilciilac.titck.gov.tr/> adresinden erişilebilmektedir.

Konuya gösterilen ilgiye teşekkür ederim.